

ETİN ELDESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

ET ÜRETİMİ

- Besicilikte kullanılan yemin kalitesi ürünü doğrudan etkilemektedir.
- Hayvanın büyüme hızı da et üretimini etkiler.
 - **Büyüme hızı kalıtsal yapıya, ırka, cinsiyete, çevre koşullarına bağlıdır.**

SIĞIR

- **Sıgır:** geviş getiren, etinden, sütünden ve gücünden yararlanan büyükbaş evcil hayvandır.
- **Buzağı:** sıgırın doğumundan altı aylağa kadar olan erkek ve dişi yavrular
- **Dana:** altı aylıktan bir yıllığa kadar olan erkek ve dişi yavrular
- **Düve:** altı aylıktan gebelik dönemine kadar dişiler
- **Tosun:** altı aylıktan babalık dönemine kadar erkekler
- **Boğa:** damızlık erkek
- **İnek:** yavrulayan diři
- **Öküz:** enenmiş (kısırlaştırılmış) erkek

MANDA

- Malak: yavru manda
- Yaşar: genç manda

Önemli Bilgiler

- Genç erkeklerin et kalitesi daha yüksektir.
- Yaşlı ineklerde kalite boğalara göre daha iyidir.
- Erkek hayvanlar dişilere göre daha fazla günlük canlı ağırlık artışı gösterirler.

Çevre Koşulları

- Bakım
 - Besi padoklarına uygun sayıda hayvan konulması
 - Hayvanın besi performansının yüksek olduğu genç yaşta besiyeye alınması
- Besleme
 - Besi rasyonlarında protein ve karbonhidrat miktarı ile kalsiyum/fosfor oranı ve vitamin miktarı iyi ayarlanmalıdır.
- İklim koşulları
 - Kışın yem tüketimi artar; vücutta yağlanma görülür.
 - Sonbahar ve kışın besiyeye alınan hayvanlarda vitamin eksikliği görülür.
 - Yazın sıcak günlerde stresin olumsuz etkisini azaltmak için C vitamini gereklidir.

Kesim ve Et Eldesi

Canlı Muayene

Kesilmesine izin verilmeyen hayvanlar:

- Çok zayıf hayvanlar
- Etleri olgunlaşmamış durumdaki genç hayvanlar
- Gebelik müddetinin üçte ikisini doldurmuş gebeler
- Bir hafta önce doğum yapmış inekler
- Ateşi çok yüksek hayvanlar

Kesim ve Et Eldesi

Kesim

- Kasaplık hayvanların tüketim amacıyla, bu iş için yapılmış özel yerlerde, yasal ve hijyenik koşullara uyularak eğitimli kişiler tarafından öldürülmesi, kanın tamamen akıtılması, türe göre değişik olmak üzere kesim sonrası derinin soyulması ve iç organlarının çıkarılması ve karkasın parçalanması işlemidir.

Kesim ve Et Eldesi

Et Muayenesi

- Kesilen hayvanların iç organlarının ve başının hangi hayvana ait olduğu bilinmelidir. Karkas muayenesinde hastalığa rastlanıldıysa iç organlar uzaklaştırılmaz.
- Kesilen hayvanların iç organları ve etleri ayrı kontrol edilir.

KESİM ÜRÜNLERİ

İnsan Gıdası İçin Uygun Olanlar

Karkas

- Kesim sonrası kanın tamamen akıtılması ve tüketime uygun olmayan kısımların uzaklaştırılması sonucu elde edilen kemikli ete denir.
- Domuz dışındaki tüm karkaslarda deri, ayaklar ve baş uzaklaştırılır.
- Koyunlarda yağlı kuyruk, kuzuda ise keçiden ayırmak için baş, karkasta bırakılır.
- Baş derisi yüzüldükten sonra satışa sunulur.
- Küçükbaşlarda deri yüzüldükten ve tırnak çıkartıldıktan sonra ayaklar satışa sunulularak paça olarak değerlendirilir.

KESİM ÜRÜNLERİ

İnsan Gıdası İçin Uygun Olanlar

Sakatat

- İnsan gıdası olarak kullanılan iç organlara denir.
- Beyin, dil, karaciğer, böbrek, dalak, uykuluk, işkembe, yutak sakatattır.

Kan

- Akan kan özel bir depoda toplanır. İçine pıhtılaşmayı önleyici katkıları katılarak saklanabilir.

KESİM ÜRÜNLERİ

Kesim Artıkları (Yan Ürünler)

- Kan ve yağ rendering tesislerinde et unu, kemik unu, et-kemik unu ve kan ununa işlenir.
- Deri ve kürk, deri sanayiinde
- Salgı bezleri, eczacılık ve kozmetik sektöründe
- Kemik, tutkal sanayiinde
- Yağ, sabun sanayiinde kullanılır.
- Kuzu ve dana içkembesinden peynir mayası elde edilir.
- Kıllar ve tüyler fırça, boynuz ve tırnaklar tarak ve düğme yapımında kullanılır.

KESİM ÜRÜNLERİ

Kesim Atıkları

- Mide, işkembe, bağırsak içerikleri gübre olarak kullanılabilir.
- Yıkama suyuna karışan atıklar arıtma ile ayrılmalıdır.

Karkas Ağırlığı

- Karkas ağırlığı: Kesimden hemen sonra tartıldığında **sıcak karkas ağırlığı**, türlere göre değişen süreler soğutulduktan sonra tartıldığında **soğuk karkas ağırlığı** denir.
- Soğutma firesi: Sıcak ve soğuk karkas ağırlığı arasındaki farkı sıcak karkas ağırlığına göre % ifadesidir.

Randıman

- Kasaplık hayvanlarda sıcak karkas ağırlığının kesim öncesi canlı ağırlığa oranına denir.
- Randımana etki eden faktörlerin başında tür, yaş ve canlı ağırlık gelir.
 - Sığırda randıman %50-55
 - Danada randıman %58-65
 - Koyunda randıman %48-55 arasında değişir.
- Besi sonu canlı ağırlık yükseldikçe % randıman da yükselir.